

Organizačná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v škole a v školskom zariadení

Druh a číslo predpisu: Organizačná smernica č. 01/2018

Oblasť platnosti: Predpis je záväzný pre všetkých pedagogických zamestnancov ZŠ s MŠ Hrabušice

Smernica prerokovaná v pedagogickej rade: 30. 08. 2018

Smernicu schválila: PaedDr. Alena Rerková, riaditeľka školy

Smernica schválená dňa: 30. 08. 2018

Smernica nadobúda platnosť odo dňa: 01. 09. 2018

Počet strán: 11

Počet príloh: 3

Zmeny v smernici sa uskutočňujú formou číslovaných písomných dodatkov, ktoré tvoria súčasť tejto smernice.

Riaditeľka ZŠ s MŠ Hrabušice, Hlavná 369, 053 15 Hrabušice

**v súlade so Smernicou č. 36/2018
k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách
a školských zariadeniach**

a po prerokovaní v pedagogickej rade

vydáva

**Organizačná smernica k prevencii a riešeniu
šikanovania detí a žiakov v škole
a v školskom zariadení**

Riaditeľka ZŠ s MŠ Hrabušice podľa § 3 písm. d) a o) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) vydáva túto smernicu:

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

1. Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len žiak), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona.
2. Ustanovenia tejto smernice o škole sa vzťahujú aj na školské zariadenia.

Čl. 2

Charakteristika šikanovania

1. Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumie
 - správanie sa žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo
 - úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
2. Podstatou šikanovania je najmä
 - úmysel ublížiť niekomu fyzicky alebo psychicky,
 - agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
3. Šikanovanie sa môže prejaviť
 - v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií, kyberšikanovaním alebo
 - v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
4. Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na

úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

5. Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

- sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- agresor vystupuje často anonymne,
- útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

6. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.

7. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin

- ublíženia na zdraví,
- obmedzovania osobnej slobody,
- lúpeže,
- vydierania,
- hrubého nátlaku,
- nátlaku,
- porušovania domovej slobody,
- sexuálneho násillia,
- sexuálneho zneužívania,
- krádeže,
- neoprávneného užívania cudzej veci,
- poškodzovania cudzej veci,
- nebezpečného vyhrážania sa,
- nebezpečného prenasledovania,
- výroby detskej pornografie,

- rozširovania detskej pornografie,
 - prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
 - ohovárania.
8. Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.
9. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
10. Pedagogický alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
- neprekazenia trestného činu,
 - neoznámenia trestného činu,
 - ublíženia na zdraví.

Čl. 3

Prevenia šikanovania

1. Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou
- súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém
 - ✓ osobnostný a sociálny rozvoj,
 - ✓ mediálna výchova,
 - ✓ multikultúrna výchova,
 - ✓ ochrana života a zdravia,
 - ✓ výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
 - ✓ výchova k občianstvu,
 - ✓ boj proti extrémizmu,
 - ✓ výchova k manželstvu a rodičovstvu a
 - súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými relevantnými subjektmi.
2. Riaditeľka školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných

zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov (ďalej len „osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa“) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.

3. Riaditeľka školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
4. Riaditeľka školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania
 - všetkých žiakov školy a ich zákonných zástupcov,
 - zamestnancov školy,
 - osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
5. Riaditeľka školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä
 - vytvára pozitívne prostredie v škole,
 - podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
 - určuje v školskom poriadku pravidlá
 - ✓ správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
 - ✓ používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
 - zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
 - oboznamuje pedagogických a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
 - informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä
 - ✓ pedagogických a odborných zamestnancov
 - ✓ žiakov,
 - ✓ zákonných zástupcov žiaka,

- ✓ osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- ✓ zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- spolupracuje s odbornými zamestnancami SCPPPaP Spišský Hrhov a CPPPaP Spišská Nová Ves (ďalej len „centrum“),
- zapája do prevencie šikanovania radu školy a zriaďovateľa.

6. Účastníci prevencie šikanovania:

- vedenie školy – dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,
- výchovná poradkyňa – koordinuje preventívne pôsobenie, eviduje potencionálnych agresorov a obeť, spolupracuje s triednymi učiteľmi, koordinátorom prevencie a centrom,
- koordinátor prevencie – pomáha zmiernovať možné príčiny agresie, sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami,
- triedny učiteľ – buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi,
- ostatní vyučujúci – aktívne sa podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania,
- vychovávateľky ŠKD – sledujú správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracujú s rodičmi,
- vedúci záujmových útvarov – sledujú správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracujú s rodičmi,
- žiaci – sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu,
- rodičia – sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s učiteľmi.

Čl. 4

Metódy riešenia šikanovania

1. Tím zamestnancov, ktorý je zostavený z koordinátora prevencie, výchovného poradcu

a triednych učiteľov agresora a obeť zabezpečujú odborný postup pri riešení šikanovania.

2. Koordinátor prevencie pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä

- zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu detí,
- zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- vykonáva opatrenia na zabránenie nožnej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
- preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie,
- kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania
 - ✓ zákonných zástupcov,
 - ✓ osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - ✓ zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
 - ✓ zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- kontaktuje centrum,
- zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy.

3. Výchovný poradca

- vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických alebo odborných zamestnancov.

4. Riaditeľka školy

- ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Čl. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Koordinátor prevencie prijme tieto opatrenia na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu:
 - odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
 - zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - zaistenie bezpečia obeť,
 - zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 3 ods. 2.
2. Koordinátor prevencie prijme tieto opatrenia na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu:
 - odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
 - preloženie agresora do inej triedy, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
 - navrhne pedagogickej rade prerokovať uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona.
3. Pedagogický alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc.

Čl. 6

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľka školy oznamuje orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
 - šikanovania,
 - spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľka školy oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
 - podozrenie podľa odseku 1,
 - skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - opatrenia, ktoré prijala podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 7

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, odborní zamestnanci a triedni učitelia agresora a obeť s rodinou agresora a s rodinou obeť.
2. Pedagogickí a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obeť, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
3. Riaditeľka školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
4. O úkonoch podľa tohto článku výchovný poradca vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 8

Všeobecné a záverečné ustanovenia

1. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy je vytvoriť pozitívnu klímu v škole, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín žiakov.
2. Táto smernica je v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými v školskom poriadku školy.
3. Výchovný poradca ako aj koordinátor prevencie zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce.
4. S touto smernicou sú oboznámení všetci zamestnanci základnej a materskej školy, čo potvrdia svojím podpisom na prezenčnej listine priloženej ku smernici.
5. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do plánu.
6. Vedenie školy zabezpečí vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátora prevencie a výchovného poradcu.

7. S touto smernicou oboznámia rodičov, resp. zákonných zástupcov žiaka na rodičovských združeniach jednotlivých tried.
8. Táto smernica je zverejnená v zborovni školy ako aj na internetovej stránke školy.
9. Táto smernica nadobúda účinnosť dňom 01. 09. 2018 a týmto dňom stráca účinnosť Organizačná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školskom prostredí č. 02/2014 zo dňa 23. 01. 2014.

V Hrabušiciach dňa 30. 08. 2018

PaedDr. Alena Rerková
riaditeľka školy

Prílohy:

1. Pridelenie organizačnej smernice
2. Uloženie organizačnej smernice
3. Záznam o prevzatí organizačnej smernice

**Pridelenie Organizačnej smernice k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v škole
a v školskom zariadení**

S organizačnou smernicou boli oboznámení všetci zamestnanci ZŠ s MŠ Hrabušice, žiaci a zákonní zástupcovia žiakov.

**Uloženie Organizačnej smernice k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v škole
a v školskom zariadení**

Organizačná je uložená v kancelárii riaditeľky školy, v zborovni a zverejnená na internetovej stránke školy.

**Záznam o prevzatí Organizačnej smernice k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov
v škole a v školskom zariadení**

Útvar riaditeľky školy

Meno a priezvisko	Dátum prevzatia	Podpis
PaedDr. Rerková Alena		
Mgr. Varhaníková Mária		
PaedDr. Radoslava Flimerová		

**Záznam o prevzatí Organizačnej smernice k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov
v škole a v školskom zariadení**

Pedagogický útvar

Meno a priezvisko	Dátum prevzatia	Podpis
Mgr. Sylvia Bafiová		
Mgr. Andrea Bajtošová		
PhDr. Mária Barabasová		
Mgr. Jana Barillová		
Dagmar Borošová		
Mgr. Martina Černíková Stiasni		
Ing. Oľga Fričová		
Jana Guzová		
Mgr. Jarmila Harviščáková		
Mgr. Simona Jarošová		
Mgr. Katarína Joppová		
Ing. Filip Karabín		
Mgr. Viera Keritová		
Mária Kleinová		
Mgr. Slavomíra Kleinová		
Mgr. Vojtech Knapek		
Mgr. Andrea Knižková		
Mgr. Peter Lendacký		
Marcela Liskayová		
Mgr. Valéria Paľuchová		
Mgr. Petronela Petreková		
Mgr. Beáta Revil'áková		
PaedDr. Ľudmila Rumanová		
Ing. Jozef Sedlačko		
Radoslav Skokan		
Mgr. Júlia Slaninová		
Štefánia Strcuľová		
Mgr. Eva Šimková		
Mgr. Paulína Štefanková		
Mgr. Žaneta Dvorská		
Bc. Michal Dobranský		
Mgr. Gabriela Krompigelová		
Mgr. Ľubomír Cvengroš		

Mgr. Martin Zat'ko		
Danica Flimerová		
Margita Biskupová		
Bc. Miriam Fifiková		
Mgr. Martina Anderáková		
Mgr. Katarína Dudášová		
Mgr. Barbora Harhovská		
Mgr. Alžbeta Lišková		
Mgr. Mária Petreková		
Mgr. Eva Petriková		